

Hvorfor tekstnær bibeloversættelse?

1. OVERSÆTTELSE I PRAKSIS
2. DEN FRIE BIBEL
3. MARKEDET (Acceptability)
4. PÅLIDELIG (Accuracy)
5. FORSTÅELIG (Clarity)
6. GODT DANSK (Naturalness)
7. OVERSÆTTELSE TIL SLUT

Nicolai Winther-Nielsen
GLI og ETCBC nwn@dbi.edu

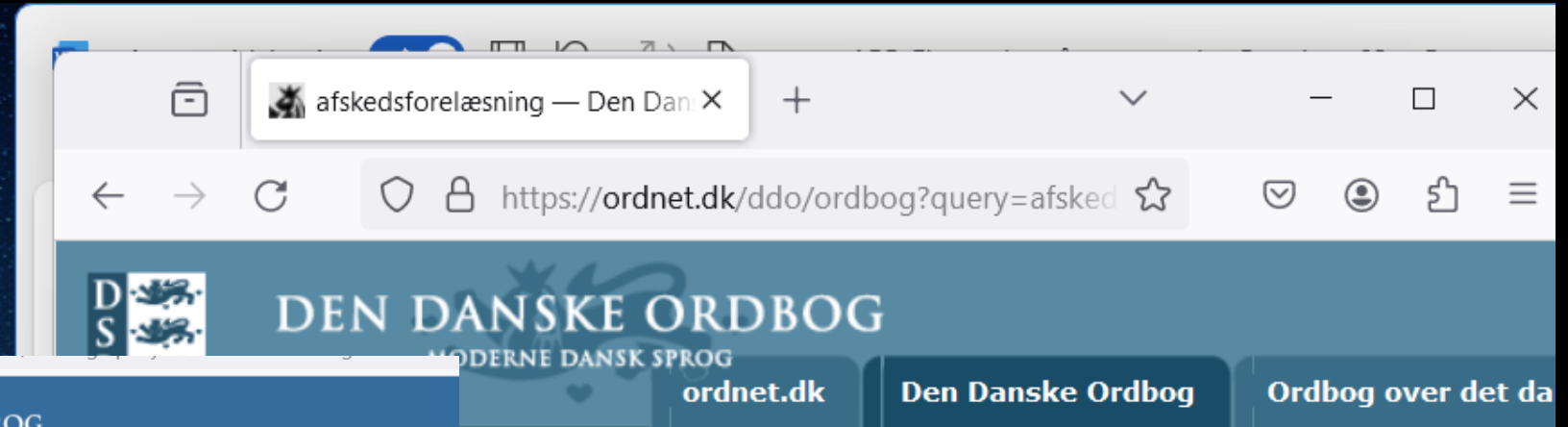
Global Learning Initiative

SUPPORTING OPEN BIBLE-DRIVEN LEARNER-DIRECTED EDUCATION

1. OVERSÆTTELSE I PRAKSIS

- Mit emne - afskedsforelæsning

DS L ORDBOG OVER DET DANSKE SPROG
HISTORISK ORDBOG 1700-1950
ordnet.dk Den Danske Ordbog Ordbog over de

Ordbog over det danske Sprog

Søg i:

- Ordbog

Om ODS

- Hjælp til søgning
- Fakta om ODS
- Tekster fra den trykte ordbog
- Forkortelser
- Godt ord igen!
- ODS som app

Se også

Du er her: Forside / Ordbog over det danske Sprog / Ordbog

Afskedsforelæsning, en.
(univ.). Professor H. Høffding holder sin Afskedsforelæsning. *DAvis.1915.20*. Prof. Jespersens Afskeds-Forelæsning. *Socialdem.26/5* 1925.4.sp.6.

fra Supplement til ODS, der udkom i 1992-2005

Du er her: Forside / Den Danske Ordbog / Ordbog

Der er ingen resultater med "afskedsforelæsning" i Den Danske Ordbog

Andre ordbøger:

Ordet findes i en anden ordbog.

Slå "afskedsforelæsning" op i **Ordbog over det danske Sprog**.

1. OVERSÆTTELSE I PRAKSIS

- Mit emne - afskedsforelæsning
- Oversættelse

Oversættelse

- ...”gengive (ord for ord) på ét sprog hvad nogen har sagt eller skrevet på et andet sprog”

Kirkens væsen

- Lamin Sanneh: “no culture is inherently impermeable or alien to the Gospel, nor is any society indispensable or exceptional as its audience”

HVORFOR TEKSTNÆR BIBELOVERSÆTTELSE?

Hvad er det?

Baggrund

- Personlig baggrund

Personlig baggrund

- Lektør på DO92 1984-1990.
- Bibelen2020 2013-2020
- Den Frie Bibel siden 2013 (www.denfriebibel.dk); sammen med Claus Tøndering
- DBI projekt 2024-2026

Udfordringen

- Hårdt slid
- Menneskelig og personlig inspiration
- Et minefelt

Israel I Bibelen 2020

- *Den nye Aftale (2007)*
- Israel: Jakob, stammeforbund, Nordisrael, Nordriget, herlighedsrige.
- Matt 2,19-23: *Israels land* som profetisk opfyldelse - *Judea* og *Galilæa* geografiske betegnelser
- "Du skal ... rejse tilbage" (v 20) og de "rejste hjem" (v 21), kom til Judea (v 22)

2. DEN FRIE BIBEL

- Et DBI-projekt
- Revision - licensfrie oversættelse
- Arbejdet i GT
- Torben Kjær (NT)
- Jødisk oversættelse

Oversættelseshistorien

- Luther (1546)
- Resen-Svaningske Bibel (1607/1647)
- Gammel Testamente (1871)
- Gammel Testamente (1931), Ny Testamente (1948)
- Bibelen (1992)
- Bibelen på Hverdagsdansk (1992-)
- Bibelen 2020

2. DEN FRIE BIBEL

- Et DBI-projekt
- Revision - licensfri oversættelse
- Arbejdet i GT
- Torben Kjær (NT)
- Jødisk oversættelse

DEBAT: ”Det ene projekt er *Den Frie Bibel*, som er en licensfri og åbent tilgængelig onlineversion, som jeg selv er involveret i. Den skal ligge så tæt på kildeteksten som muligt, og den skal forny og videreføre den gamle kirkelige bibeloversættelsestradition. Den skal kunne bruges som en studie- og arbejdsbibel. Den anden oversættelse er en jødisk oversættelse af Den hebraiske Bibel ved oversætter, cand.mag. Hanne Bubandt og overrabiner Jair Melchior. Denne oversættelse er også en tekstnær oversættelse, og den udmærker sig ved at videreformidle en rig jødisk kommentartradition. (18.03.2022 Debat

(<https://www.kristeligt-dagblad.dk/debat/bibelen-2020-fylder-aar-men-skal-fortsat-tryktestes>)

MÅLSÆTNING MED OVERSÆTTELSEN

Den Frie Bibel bliver skabt ud fra disse oversættelsesprincipper:

- Målgruppen for oversættelsen er den troende, kristne menighed.
- Oversættelsen skal være *tekstnær*. Det betyder at der lægges vægt på at den danske tekst skal være en så præcis gengivelse af grundteksten som muligt, også på steder hvor grundteksten er vanskelig at forstå. Hvor originalen er tvetydig, bør oversættelsen også være det. Der er altså ikke tale om en gendigtning af den bibelske tekst.
- Oversættelsen skal være så forståelig at den almindelige bibellæser uden specialuddannelse kan have glæde af den.
- Oversættelsen skal så vidt muligt undgå at støtte en bestemt fortolkning af teksten hvis andre fortolkninger er mulige. Oversættelsen skal kunne læses med glæde af kristne af alle trosretninger. Om nødvendigt angives alternative oversættelser i fodnoter.
- Sproget skal være nutidigt, mundret dansk hvor det er muligt uden at gå på kompromis med grundtekstens betydning.
- Kristne betegnelser som fx »nåde«, »barmhjertighed«, »engel«, »synd« benyttes når de er en dækkende oversættelse af grundtekstens ord.
- Der skelnes mellem to former for fodnoter: Generelle fodnoter (markeret med et tal) giver oplysninger som den almindelige bibellæser kan have nytte af. Faglige fodnoter (markeret med et bogstav) giver oplysninger som den sprogligt og teologisk kyndige læser kan have nytte af.

Målsætning med oversættelsen

Tekstens modenhed

Vejledning for bidragydere

For programmører

Kriterierne for oversættelse

■ KILDEN, OVERFØRSLEN eller MODTAGEREN?

1. Accuracy: PÅLIDELIG: *formidle* tekstens intenderede betydning (mening)
 2. Clarity: FORSTÅELIG: *forklare* budskabet tydeligt for modtagergruppen
 3. Naturalness: GODT DANSK: *formulere* det ud fra modtagergruppens sproglige forventninger²
- Acceptability: EFTERSPURGT: *forvente* en modtagergruppes behov (Iver Larsen)

3. MARKEDET (*Acceptability*)

- Liturgisk, litterær eller “levende”?

1. OVERSÆTTELSE I PRAKSIS
2. DEN FRIE BIBEL
3. MARKEDET (*Acceptability*)
4. PÅLIDELIG (*Accuracy*)
5. FORSTÅELIG (*Clarity*)
6. GODT DANSK (*Naturalness*)
7. OVERSÆTTELSE TIL SLUT

3. MARKEDET (*Acceptability*)

1. **Kirkebibelen:** som bevarer de traditionelle bibelske betegnelser, der så bruges i et liturgisk sprog som fagtermer, der skal læres. Den tyske Lutherbibel
2. **Kulturbibelen:** en litterær oversættelse for intellektuelt skolede læsere; Robert Alters meget roste oversættelse til engelsk fra 2018 er det nyeste og bedste eksempel på det. DO92 er en blanding af begge dele, og der vil altid være brug for en eller flere af den slags oversættelser, spændende at se, hvordan det vil blive løst i 2036
3. **Kommunikationsbibelen:** en letforståelig, nudansk oversættelse for den brede befolkning. Bibelen på Hverdagssprog for frie menigheders oplæring. Bibelen 2020 for et sekulært publikum.

Målgruppen for DFB

- Kirken og bibellæsere
- Nye åbne medier
- Mange overvejelser

Han vil desuden gøre status over projektet Den Frie Bibel (www.denfriebibel.dk) og præsentere udfordringerne:

- Skal man frygte Gud?
- Kan man forbande Ham? Kan kun Israels sønner gøre det?
- Handler Gud utroligt godt?
- Er han nådig, god eller trofast? Nidkær, eller...? Listen er lang

4. PÅLIDELIG (*Accuracy*)

- Kildesproget i fokus

MÅLSÆTNING MED OVERSÆTTELSEN

Den Frie Bibel bliver skabt ud fra disse oversættelsesprincipper:

- Oversættelsen skal være *tekstnær*. Det betyder at der lægges vægt på at den danske tekst skal være en så præcis gengivelse af grundteksten som muligt, også på steder hvor grundteksten er vanskelig at forstå. Hvor originalen er tvetydig, bør oversættelsen også være det. Der er altså ikke tale om en gendigtning af den bibelske tekst.

1 Mos 1

- 1 Mos 1,1-2
- 1 Mos 1,14-16

Første dag

¹I begyndelsen skabte Gud himlen og jorden. ^[a]²Jorden var dengang gold og øde, og

En anden mulig oversættelse er »Da Gud i Guds ånd begyndelsen skabte himlen og jorden...«. Den valgte oversættelse er i overensstemmelse med alle de antikke oversættelser inklusive Septuaginta, de aramæiske targuminer og Peshitta samt tilsyneladende også Joh 1,1 og Kol 1,16-18.

¹⁴ Gud sagde: »Der skal være lys på himmelhvælvingen til at skille dag fra nat. De skal tjene som tegn til at fastsætte festtider, dage og år,* ¹⁵ og de skal være lys på himmelhvælvingen til at oplyse jorden!« Og det skete; ¹⁶ Gud skabte de to store lys, det største til at herske om dagen, det mindste til at herske om natten, og stjernerne.* ¹⁷ Gud satte dem på himmelhvælvingen til at

¹⁴ Gud sagde: »Lad der blive lys på himmelhvælvingen til at skille dag fra nat; de skal fungere som ^[3] tegn og benyttes til at bestemme tider ^[4], dage og år. ¹⁵ De skal fungere som ^[5] lys på himmelhvælvingen til at lyse over jorden;« og det blev sådan. ¹⁶ Gud lavede de to store lys – det store lys til at regere over dagen og det lille lys til at regere over natten – samt stjernerne. ¹⁷ Gud satte dem

Brug af Bible Online Learner

- Sproglæringsværktøj
- EuroPLOT
- Nida Institute

BibleOL
CLASSICAL LANGUAGES AROUND THE GLOBE

HIEM TEKST OG ØVELSER BRUGERADGANG HJÆLP SPROG VARIANT

HVAD ER BIBLE ONLINE LEARNER?

Bible Online Learner (Bible OL) giver fri adgang til den hebraiske bibel i ETCBC4-databasen og Nestles 1904-tekst til det græske Ny Testamente med grammatiske annotationer. Endvidere kan lærere benytte øvelser der er udviklet til Bible OL, eller de kan oprette egne øvelser.

Bible OL har links til [SHEBANQ](#), som er et præmieret søge- og præsentationsværktøj til den hebraiske bibel. Fra et kapitel i Bible OL kan du klikke på SHEBANQ's logo og hoppe direkte til det pågældende kapitel på deres websted. Endvidere kan facilitatorer benytte søgninger fra SHEBANQ til at generere øvelser i Bible OL.

Kildeteksten til Bible OL er tilgængelig på [GitHub](#). Vi håber at udviklere vil fork'e denne kode og hjælpe os med at tilføje nye faciliteter.

TRYK PÅ KNAPPEN FOR AT LOGGE IND

Log Ind

IKKE BRUGER...?

Opret ny konto

Læs en tekst

Prøv en øvelse

- BibleOL <https://learner.bible/>
- Claus Tøndering (2008-)
- Peter Øhrstrøm (2010-2013)
- Judith Jønsby (2019-2020)

Bibeltekstens sammenhæng

- Indrykninger viser strukturen

¹I begyndelsen skabte Gud himlen og jorden. [a]

²Jorden var dengang gold og øde, og der var mørke over urdybet, og Guds ånd svævede over vandet.

³Så sagde Gud:

»Lad der blive lys;«

og der blev lys.

⁴Gud så at lyset

var godt,

og Gud adskilte lyset fra mørket.

⁵Gud kaldte lyset »dag«,

og mørket kaldte han

»nat«.

Og det blev aften,

og det blev morgen,

den første dag.

⁶Gud sagde:

0..... ¹ b³rē²šit bārā² ʔ^clōhīm ʔēt

haššāmayim w³ʔēt hāʔāreṣ:

2..... ² w³hāʔāreṣ hāy³tā^h tōhū wāvōhū

3..... w³ḥōšex ʔal-p³nē t³hōm

4..... w³rū³ḥ ʔ^clōhīm m³raḥefet ʔal-p³nē

hammāyim:

1..... ³ wayyō²mer ʔ^clōhīm

4..... y³hī ʔōr

3..... way³hī-ʔōr:

2..... ⁴ wayyar² ʔ^clōhīm ʔet-hāʔōr

3..... kī-ṭōv

2..... wayyavdēl ʔ^clōhīm bēn hāʔōr ūvēn

haḥōšex:

2..... ⁵ wayyiqrā² ʔ^clōhīm lāʔōr yōm

4..... w³laḥōšex qārā² lāy³lā^h

3..... way³hī-ʔerev

3..... way³hī-vōqer

4..... yōm ʔeḥād:

1..... ⁶ wayyō²mer ʔ^clōhīm

3..... y³hī rāqī³ʔ b³tōx hammāyim

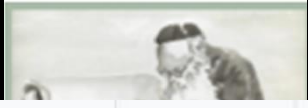

Ordforklaring

- *Hesed – nåde?*

- Nåde: "en overbærende eller tilgivende indstilling eller handlemåde"?
- 2 Mos 15,13 "Du har ved din nåde ført dette folk, som du har genløst" (DFB); barmhjertighed (Luther 1546), miskundhed (1871, 1931), trofasthed (D092), hengivenhed (Jair Melchior)

Ordforklaring

- *Hesed – nåde?*

- Nåde: "en overbærende handlemåde"?
- 2 Mos 15,13 "Du har genløst" (DFB); barn (1871, 1931), trofast

ORDFORKLARING

Nåde: Mange steder i det Gamle Testamente forekommer det hebraiske ord *hesed*, der tidligere blev oversat »miskundhed«. Ordret betyder det »trofast kærlighed«, men det er vanskeligt at oversætte direkte til dansk. Overordnet er det et udtryk for Guds ufortjente, trofaste og kærlige forhold til mennesket inden for pagten. Ofte gengives ordet med »tofasthed«, »troskab«, »godhed« eller »barmhjertighed«. I denne oversættelse har vi oftest valgt ordet »nåde«.

Tilbage

5. FORSTÅELSE

- Fortolkning – uden forklaringer
- Tekst-noter og Eksegese-noter

MÅLSÆTNING MED OVERSÆTTELSEN

Den Frie Bibel bliver skabt ud fra disse oversættelsesprincipper:

- Oversættelsen skal så vidt muligt undgå at støtte en bestemt fortolkning af teksten hvis andre fortolkninger er mulige. Oversættelsen skal kunne læses med glæde af kristne af alle trosretninger. Om nødvendigt angives alternative oversættelser i fodnoter.
- Der skelnes mellem to former for fodnoter: Generelle fodnoter (markeret med et tal) giver oplysninger som den almindelige bibellæser kan have nytte af. Faglige fodnoter (markeret med et bogstav) giver oplysninger som den sprogligt og teologisk kyndige læser kan have nytte af.

Ny kulturhistorisk viden

Bashans seng "Bashans konge Og ... havde en seng af jern; den står nu i ammonitternes Rabba" (5 Mos 3,11 DO92).

-> "en sarkofag af basalt"; Tekst-note: "Ordret "hans seng er en jernseng" "Bashans konge Og ... havde en seng af jern; den står nu i ammonitternes Rabba" (5 Mos 3,11 DO92).

Ny kulturhistorisk viden

Israel knuses ”jer tog Herren og førte ud af jern-smelteovnen, af Egypten” (5 Mos 4,20 DO92).

-> ”førte ud af jernmorteren”; Eksegese-note: ” Det hebraiske udtryk *kûr habbarzel* forstås i dag ikke længere som ”smelteovn for jern”, men som en morter der bruges til at knuse den mest hærdede type metal og det er så her brugt som et billede på at Israel knuses i stykker i Egypten.”

Ny kulturhistorisk viden

Opbevaring af regnvand. Et tredje eksempel er et land "med udhuggede cisterner" (5 Mos 6,11 DO92). E-note: "regnvandskuler udhugget i klippegrunden".

Undgå problematiske forslag

- Ruth 3,4.8

- "og klæde dig af og lægge dig ved hans fødder" (Rut 3,4 D092)
- *w^əgillît marg^əlōtāyw* betyder ordret »afdæk fødderne« (umuligt: blotte sig selv, tage tøj af)
- Rystende af kulde sætter Boaz sig op, føler frem for sig og *w^əhinnē^h ʔiššā^h šōxevet marg^əlōtāyw* 'og se, der lå en kvinde ved hans fødder' (3,8).

Undgå problematiske forslag

spise og drikke. ⁴Når han lægger sig, skal du lægge mærke til hvor han lægger sig. Gå så hen og fjern kappen [a] fra hans fødder og læg dig.

w^agillît marg^alõtā^vw betyder ordret »afdæk vad du skal fødderne«. På bibelsk tid sov man med sin kappe (overtøj) over sig om natten (2 Mos 22,25-26), og derfor tilføjes dette ord for at lette forståelsen.

Afprøve nye forslag

- Kan man forbande Gud (Job 1,5)?

Afprøve

- Kan man forbande Gud (Job 1,5)?

drikke sammen med dem. ⁵Og så, når festdagene var forbi, sendte Job bud og helligede dem. Han stod tidligt op om morgenen og ofrede brændofre svarende til deres antal. For Job sagde: »Måske har mine sønner syndet selv om de lovpriste Gud i deres hjerte.« ^[b]

Verbet *ûvēr^axû* »og de velsignede« tolkes normalt

som en eufemisme der skal dække over at Job

frygter at de måske syndede og forbandede Gud,

men det ville være blasfemisk at sige om Gud.

Derfor ændrede skriverne det til et positivt udtryk.

Nærværende oversættelse er valgt, for det er det

der står i den hebraiske tekst. En anden mulig

oversættelse kan være: »For Job sagde: »Måske har

mine sønner syndet.« og de lovpriste Gud i deres

hjerte«.

»Fra at tage
rundt på jorden og vandre omkring på den.« ⁸HERREN

Folkemord eller fordrivelse?

- Udrydde eller fordrive?

Verbet šmd"udrydde" (D092) > "fjerne/fordrive"?

- 5 Mos 2,12: "Horitterne boede tidligere i Se'ir, men Esaus efterkommere besejrede dem og fordrev dem fra området. T-note: "Ordret: "foran deres ansigter"
- 5 Mos 7,4: "For han vil få din søn til at vige fra mig, og de vil tjene andre guder; og så flammer HERRENS vrede imod jer, og han vil hurtigt fjerne jer."

6. GODT DANSK (*Naturalness*)

- Ikke hebraiske former, men funktionen
- Bibelkyndige og uddannede?
- Den Danske Ordbog
<https://ordnet.dk/>

MÅLSÆTNING MED OVERSÆTTELSEN

Den Frie Bibel bliver skabt ud fra disse oversættelsesprincipper:

- Sproget skal være nutidigt, mundret dansk hvor det er muligt uden at gå på kompromis med grundtekstens betydning.
- Kristne betegnelser som fx »nåde«, »barmhjertighed«, »engel«, »synd« benyttes når de er en dækkende oversættelse af grundtekstens ord.

Konkrete valg

- Dom 16,31
- 1 Mos 4,1
- 2 Mos 3,18

- Begravelse: Dom 16,31 (B2020) *bisatte ham i hans far Manoas gravhule.*
- Ord for sex: "Adam lå med sin kone Eva, og hun blev gravid" (1 Mos 4,1 DO92); *kende:* "være sammen med"
- Naturlige udtryk: "De vil høre på dig", note "Ordret "på din røst" (2 Mos 3,18)

Konkrete valg

- Dom 16,31
- 1 Mos 4,1
- 2 Mos 3,18

¹Mennesket [a] lå med [1] sin kone Eva; hun blev gravid og Ordret Kain og sagde: »Jeg har fået [2] en »kendte«.

- Naturlige udtryk: "De vil høre på dig", note "Ordret "på din røst" (2 Mos 3,18)

Slaver?

- 2 Mos 2,5
- 2 Mos 21,2

- Faraos datter sammen med "hendes unge piger"; "sendte sin slavinde hen for at tage den" (2 Mos 2,5 DFB) > "sin tjenestepige" (DO), "hofdame"?
- Handlede og undertrykte slaver
- Herrens tjener i Esajas' Bog
- "en hebraisk træ" (2 Mos 21,2 DFB) > "gældsslave"

Israelitterne

- DFB
- Ezra 10,1

Israelitterne?

- "Israels børn" (Luther 1546, GT1871, DFB*); "Israels sønner"? "jøderne"? "israelitterne" (DO31, DO92) > DFB
- "Så samledes en meget stor skare af israelitter omkring ham, mænd, kvinder og børn, og folket græd højt" (Ezra 10,1 DO92).

Antropomorfismer?

- Herrens ansigt

Ansigt

- "græd foran HERREN" (T: Ordret "for HERRENS ansigt") (5 Mos 1,45);
- "vreden er udgået fra HERRENS ansigt" (4 Mos 17,11)?
- *kî-yāṣāʔ haqqeṣef millifnê YHWH* er i DO92 oversat med "for Herren har sluppet vreden løs" (DO92); "vreden kommer fra Herren"

Antropomorfismer?

- Herrens hånd
- Øjne

Hånd

- HERREN selv var også imod dem (T: Ordret: "Herrens hånd var også i dem")

Øjne

- "for folkets øjne" (2 Mos 4,31 DFB) > "i folkets påsyn", "foran folket"
- Ondt i Herrens øjne?

Antropomorfismer?

■ Hjerte

Hjertet

- "og igen overveje" (T note: Ordret "bringe tilbage til dit hjerte")(5 Mos 4,39)
- Lad disse ord ... ligge dig på sinde" (T note: "Ordret siges om ordene at "De skal være på dit hjerte")(5 Mos 6,1)
- "han tog end ikke dette alvorligt" (T note: "Ordret: "rettede end ikke sit hjerte til dette")(2 Mos 7,23)

Gudsbilledet

- Skal vi frygte Gud?

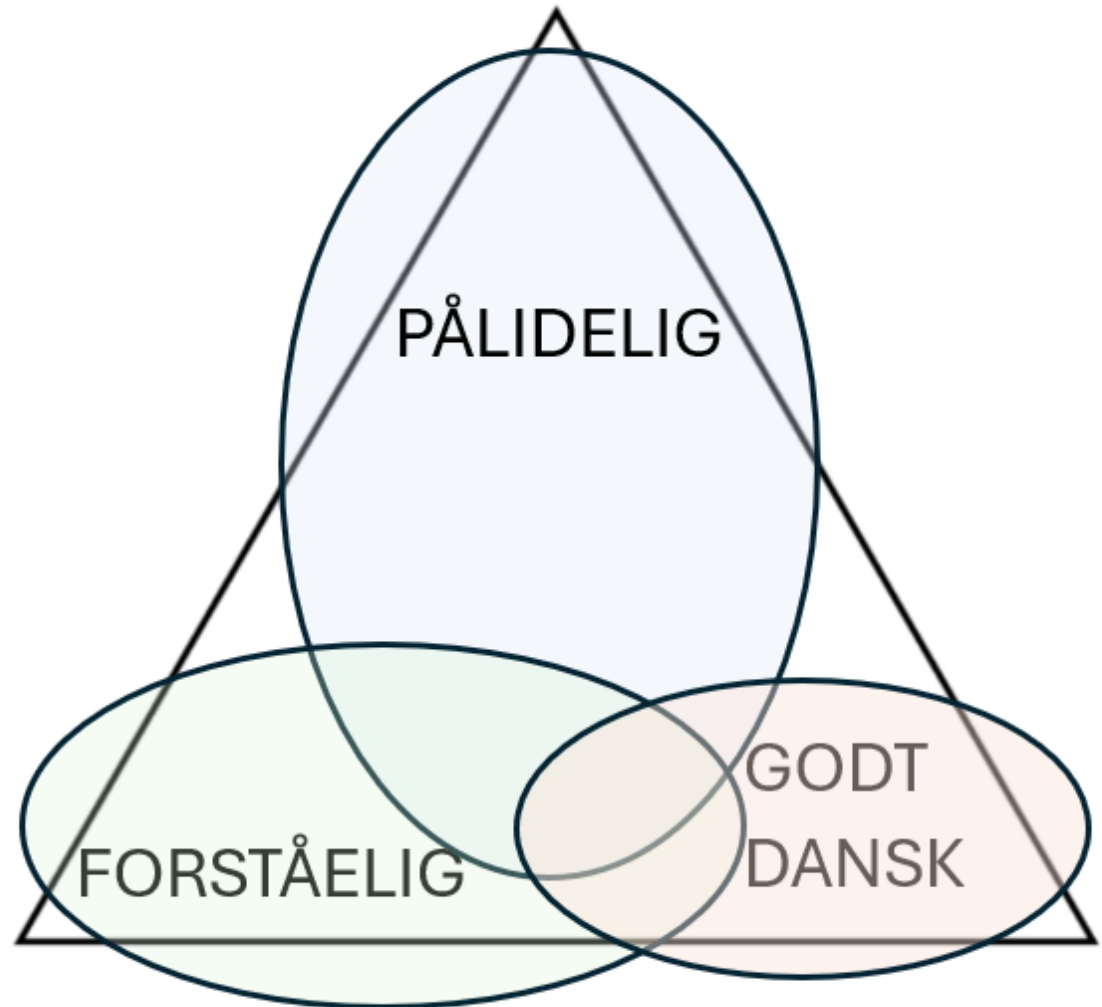
Verbet *yr?* »frygte« bruges både om tørre land.« ¹⁰Da guds frygten i v. 9 og om angst i v. 10. De to forskellige betydninger er brugt som et ironisk stilmiddel, for verbet antyder at den gudsfrygtige burde frygte det værste, mens de bange sømænd ender med at handle gudsfrygtigt.

havet kan blive stille for os,« for havet piskedes

7. OVERSÆTTELSE TIL SLUT

- Hvad er en tekstnær oversættelse?

7. OVERSÆTTELSE TIL SLUT

- Drømmene
- Læserrespons
- Fremtiden
- Drøftelse

The screenshot shows the user interface of the Danish Bible Institute (DBI) website. At the top, there is a green navigation bar with a hamburger menu, notification icons, and the user's name 'Nicolai Winther-NielsenGuest'. Below this is the DBI logo and the text 'DANSK BIBEL INSTITUT'. The main content area is titled 'ARBEJDSGRUPPE for Den Frie Bibel - GÆSTELOGIND' in orange text. Below the title is a breadcrumb trail: 'Home / My courses / DFB'. A light blue box contains a welcome message: 'Velkommen til drøftelsen af Den Frie Bibel'. The message states that guests can follow the work on editing the texts, choose to write a contribution, and provides instructions on how to log in using the code 'DfB2021!'. It also mentions that users can contact Nicolai Winther-Nielsen for registration and attend a Teams meeting. Below this, there is a section titled 'Femte Mosebog' with a light blue box containing text about reading Nicolai Winther-Nielsens work on the Pentateuch, including a plan for December 2023 and January 2024, and the possibility of online sessions. At the bottom, there is a list of items: 'Drøftelse af oversættelsesarbejdet' and 'Oversættelser', both with checkmarks.

7. OVERSÆTTELSE TIL SLUT

- Drømmene
- Læserrespons
- Fremtiden
- Drøftelse

The Online Professor ^{Beta}
Connecting you with your Bible

Hebraiskundervisning

Bibeloversættelse

